

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 02 kwietnia 2026 r.
Znak sprawy: DŻW.zch.058.7.2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: Interpelacji nr 15892 w sprawie przedstawienia podstawy prawnej Unii Europejskiej dotyczącej zakazu sanitarnego odstrzału dzików w ogniskach ASF

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 15892 Pana Roberta Telusa, Posła na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, z 16 marca 2026 r. w sprawie przedstawienia podstawy prawnej Unii Europejskiej dotyczącej zakazu sanitarnego odstrzału dzików w ogniskach ASF uprzejmie informuję, co następuje.

Ad 1 „Jaki konkretnie przepis prawa Unii Europejskiej wprowadza zakaz bądź ograniczenie prowadzenia sanitarnego odstrzału dzików na obszarach objętych ogniskami ASF?” i

Ad 2 „Czy ograniczenia te wynikają z konkretnych rozporządzeń Komisji Europejskiej, wytycznych, czy też z interpretacji przepisów weterynaryjnych obowiązujących w Unii Europejskiej?”

Redukcja populacji dzików, aby było to narzędzie skuteczne długookresowo, w pierwszej kolejności powinna być realizowana w ramach planowej gospodarki łowieckiej. Działania te leżą w kompetencji Ministra Klimatu i Środowiska (MKiŚ). Właściwość MKiŚ w tym zakresie wynika z kierowania działem administracji rządowej środowisko, który obejmuje m.in. łowiectwo i zarządzanie populacjami zwierząt łownych. Zgodnie z ustawą u z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (1) gospodarka łowiecka prowadzona jest w obwodach łowieckich przez dzierżawców lub zarządców, m. in. w oparciu o roczne plany łowieckie i wieloletnie łowieckie plany hodowlane.

Roczny plan łowiecki jest sporządzany na okres od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca roku następnego (łowiecki rok gospodarczy), w szczególności na podstawie inwentaryzacji zwierzyny. Przed ostatecznym zatwierdzeniem, roczne plany łowieckie są przekazywane do zaopiniowania przez właściwego terytorialnie: wójta, burmistrza lub prezydenta miasta oraz właściwej terytorialnie izby rolniczej. W przypadku nadmiernego zagęszczenia zwierząt łownych zagrażających trwałości upraw rolnych podmioty te mogą wnioskować o podniesienie limitów odstrzałów.

Służby podległe ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa mogą, w ramach posiadanych kompetencji oddziaływać wyłącznie krótkookresowo, interwencyjnie, lokalnie i wspomagająco na redukcję populacji dzika w Polsce poprzez wnioskowanie o wydanie lub wydawanie aktów prawa miejscowego (rozporządzeń) nakazujących odstrzał sanitarny dzików. Taki odstrzał stanowi uzupełnienie odstrzałów realizowanych w ramach planowej gospodarki łowieckiej na ściśle zdefiniowanym obszarze, o ile jest to uzasadnione względami epidemiologicznymi, nie zastępując jednocześnie i nie stanowiąc alternatywy do działań o charakterze planowym i systemowym, za które odpowiada MKiŚ.

W tym miejscu należy podkreślić, że odstrzał sanitarny stanowi krajowy środek zwalczania chorób i nie regulują go przepisy Unii Europejskiej (UE). Przepisy UE wymieniają natomiast jako środek zwalczania chorób w populacji zwierząt dzikich, działania zmierzające do ograniczania ich populacji.

Aktami prawnymi obowiązującymi na terenie Unii Europejskiej dotyczącymi zwalczania afrykańskiego pomoru świń są m.in.:

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie przemośnych chorób zwierząt oraz zmieniające i uchylające niektóre akty w dziedzinie zdrowia zwierząt (2),
- rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2020/687 z dnia 17 grudnia 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do przepisów dotyczących zapobiegania niektórym chorobom umieszczonym w wykazie oraz ich zwalczania (3),
- rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/594 dnia 16 marca 2023 r. ustanawiające środki szczególne w zakresie zwalczania chorób w odniesieniu do

afrykańskiego pomoru świń oraz uchylające rozporządzenie wykonawcze (UE) 2021/605 (4),

Dodatkowo obowiązują wytyczne Komisji zawarte w zawiadomieniu Komisji C/2023/1504 w sprawie wytycznych dotyczących zapobiegania afrykańskiemu pomorowi świń oraz zwalczania i likwidacji tej choroby w Unii („wytyczne dotyczące ASF”) (5).

Z wytycznych Komisji Europejskiej wynika, że obniżenie populacji dzików (zmniejszenie zagęszczenia tych zwierząt w środowisku naturalnym) to środek, który realnie przyczynia się do hamowania szybkości rozprzestrzeniania się ASF na obszary wolne od tej choroby. Uznaje się przy tym, że czynnikiem ryzyka mającym największy wpływ na wystąpienie ASF u dzików jest zagęszczenie populacji tych zwierząt. Dlatego też środki zapobiegawcze mające na celu ograniczenie i stabilizację populacji dzików w wymiarze długookresowym są korzystne z punktu widzenia zmniejszenia prawdopodobieństwa narażenia populacji na tę chorobę oraz presji wirusa w kierunku gospodarstw utrzymujących świnię.

Zgodnie z pkt 3.3 lit. c i d ww. zawiadomienia **na obszarach objętych nowym zakażeniem** w celu zwalczania ASF jednocześnie należy wziąć pod uwagę następujące elementy:

- w stosownych przypadkach **właściwy organ powinien rozważyć wprowadzenie zakazu polowań** (na wszystkie gatunki) oraz innych działań w lasach jako środek zapobiegający rozprzestrzenianiu się ASF, **przynajmniej do czasu ustąpienia fazy epidemicznej**;
- **nie należy prowadzić polowań zbiorowych**, chyba że w należycie uzasadnionych sytuacjach, w przypadku których wdrożono odpowiednie środki (np. ogradzanie) zapobiegające przemieszczaniu się dzikich świń.

Reasumując, na obszarze, gdzie stwierdzono pierwszy raz obecność wirusa afrykańskiego pomoru świń zalecane jest powstrzymanie się od odstrzałów dzików. O wprowadzeniu tego rodzaju środka, jego charakterze i zasięgu zasadniczo decyduje powiatowy lekarz weterynarii lub wojewoda (na wniosek wojewódzkiego lekarza weterynarii), a czas trwania takiego ograniczenia powinien być limitowany w wymiarze temporalnym.

Ad 3 „Czy w innych państwach członkowskich UE stosowane są podobne ograniczenia dotyczące odstrzału dzików w ogniskach ASF?”

Zalecenia dotyczące ograniczeń polowań na obszarach objętych nowym zakażeniem ASF obowiązują wszystkie państwa członkowskie UE, które stosują je w zależności od krajowych uwarunkowań oraz oceny sytuacji epidemiologicznej. Każde rozstrzygnięcie w tej sprawie posiada charakter indywidualny uzależniony od wyników analizy i charakteru danego przypadku lub ogniska choroby. W związku z tym porównywanie rozstrzygnięć organów Inspekcji Weterynaryjnej (IW) w przedmiocie czasowych ograniczeń w odstrzale dzika w Polsce wprowadzanych na określonym obszarze do działań podejmowanych w innych państwach członkowskich UE mogłoby doprowadzić do błędnego wnioskowania.

Ad 4 „Czy Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi podejmowało działania na forum Unii Europejskiej w celu doprecyzowania lub ewentualnej zmiany tych regulacji, jeżeli utrudniają one skuteczne zwalczanie ASF?”

Przyjęte rozwiązania zostały wypracowane na poziomie eksperckim w oparciu o badania naukowe oraz doświadczenia poszczególnych państwa członkowskich UE. Komisja Europejska (KE) przeprowadza aktualizację przepisów i wytycznych w oparciu o normy międzynarodowe¹, oceny naukowe (przede wszystkim prezentowane przez Europejski Urząd do spraw Bezpieczeństwa Żywności, czyli EFSA²), najlepsze praktyki i doświadczenia państw członkowskich UE i innych państw oraz misje i zalecenia EUVET³.

Resort rolnictwa, w szczególności za pośrednictwem Głównego Lekarza Weterynarii, na przestrzeni ostatnich lat aktywnie uczestniczył w tym procesie zabiegając o doprecyzowanie stosowania unijnych regulacji w praktyce, tak aby były one bardziej adekwatne do sytuacji epidemiologicznej. Niemniej jednak, ostateczna decyzja w tym względzie zależy nie tylko od wniosku Polski, ale od jego poparcia ze strony Komisji oraz innych państw członkowskich UE, które nie zawsze mają podejście spójne z polskimi oczekiwaniami. Stąd nie we wszystkich przypadkach udało się uzyskać akceptację postulowanych przez Polskę rozwiązań.

¹ <https://www.woah.org/en/what-we-do/standards/codes-and-manuals/>

² <https://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/african-swine-fever>

³ Veterinary Emergency Team

Ad 5 „Jakie działania alternatywne przewidują obowiązujące przepisy w celu ograniczenia populacji dzików oraz zapobiegania rozprzestrzenianiu się ASF w strefach objętych ogniskami choroby?”

Organy IW przy wykonywaniu swoich zadań współpracują z właściwymi organami administracji rządowej i jednostkami samorządu terytorialnego. Zadania związane ze zwalczaniem oraz przeciwdziałaniem rozprzestrzenianiu się ASF obejmują współpracę organów IW m.in. z pracownikami Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz myśliwymi zrzeszonymi w Polskim Związku Łowieckim. Współpraca ta obejmuje w szczególności: przeszukiwania terenu w celu odnalezienia zwłok martwych dzików, pozyskiwanie informacji na temat wielkości populacji tego gatunku oraz realizację odstrzałów sanitarnych.

Należy przy tym zaznaczyć, że odstrzał sanitarny jest dodatkowym elementem pozwalającym na redukcję gęstości populacji dzików na obszarach występowania choroby, w szczególności wymienionych w załączniku do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/594 (4). Odstrzał sanitarny jest nakazywany w sytuacjach uzasadnionych epidemiologicznie przez powiatowego lekarza weterynarii lub wojewodę (na wniosek wojewódzkiego lekarza weterynarii) w drodze aktu prawa miejscowego (rozporządzenia).

Główny Lekarz Weterynarii, po przeprowadzeniu analizy dotyczącej pozyskania dzików oraz w oparciu o sytuację epidemiologiczną zaplanował przekazanie wojewódzkim lekarzom weterynarii dodatkowych wytycznych dotyczących realizacji odstrzału sanitarnego dzików na łowiecki rok gospodarczy 2026/2027.

Ponadto, w ocelu ograniczenia rozprzestrzeniania się ASF, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wprowadzenia w latach 2025-2027 na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie” (6), każdy znaleziony martwy lub odstrzelony dzik powinien być niezwłocznie zgłoszony przez myśliwego, pracownika parku narodowego lub pracownika Służby Leśnej do powiatowego lekarza weterynarii przy wykorzystaniu przeznaczonego do tego celu systemu informatycznego udostępnionego przez IW. Zgłoszenie to powinno zawierać m.in. informacje o obszarze geograficznym (współrzędne geograficzne), na którym znaleziono martwego lub odstrzelonego dzika. W ramach dedykowanego systemu informatycznego funkcjonuje również moduł zawierający mapę

z lokalizacją zgłaszanych dzików. Dostęp do systemu jest przeznaczony dla osób zgłaszających zdarzenia związane z dzikami (myśliwego, pracownika parku narodowego lub Służby Leśnej) oraz pracowników IW.

Ww. program oraz inne przepisy krajowe obejmują również szereg dodatkowych działań nakierowanych na zwalczanie oraz zapobieganie rozprzestrzenianiu się wirusa ASF u dzików, w tym w szczególności w postaci:

- 1) zwrotu w postaci ryczaftu kosztów pozyskiwania dzików w ramach odstrzału sanitarnego;
- 2) zwrotu w postaci ryczaftu kosztów pozyskiwania dzików (z wyjątkiem dorosłych samic) odstrzelonych w ramach polowania;
- 3) zwrotu kosztów transportu i unieszkodliwienia padłych dzików pozyskanych w ramach zorganizowanych przeszukiwań terenów znajdujących się na ooo I-III, a także znalezionych na gruntach należących do osób fizycznych;
- 4) finansowanie unieszkodliwiania pozyskanych w ramach polowań lub odstrzałów sanitarnych tusz dzików, wraz ze wszystkimi częściami ciała, w tym sierści i skóry, które nie mogą zostać zagospodarowane przez myśliwych;
- 5) wypłaty środków uprawnionym osobom za zgłoszenie znalezienia zwłok martwych dzików;
- 6) finansowania budowy i umieszczenia w terenie odłowni żywołownych do odłowu dzików;
- 7) dofinansowania odłowu dzików, a także uśmiercenia oraz transportu, unieszkodliwiania zwłok odłowionych i uśmierconych dzików oraz obsługi i utrzymania w dobrym stanie technicznym odłowni żywołownych;
- 8) finansowania usług pomocnych przy zwalczaniu ASF u dzików, w tym wykorzystania bezzałogowych statków powietrznych lub fotonurków służących do ustalania miejsc bytowania dzików;
- 9) dofinansowania akcji poszukiwania padłych dzików organizowanych w ramach: nakazów powiatowych lekarzy weterynarii oraz wojewódzkich centrów zarządzania kryzysowego.

Ww. działania mają na celu m.in. zachęcanie podmiotów odpowiedzialnych za gospodarkę łowiecką w Polsce do podejmowania działań mających na celu: ograniczenie populacji dzików w Polsce i utrzymywanie tej populacji na stałym, niskim poziomie w wymiarze długookresowym. Sprzyjają również intensyfikacji poszukiwania i odnajdywania w

środowisku zwłok martwych dzików, w tym przy wykorzystaniu najnowszych i najbardziej skutecznych technik w postaci dronów i wyszkolonych psów tropiących, w celu ich eliminacji ze środowiska co ma istotny wpływ na minimalizację ryzyka szerzenia się choroby.

Ponadto, celem limitowania populacji dzika minister właściwy do spraw rolnictwa wprowadził całoroczny zakaz dokarmiania dzików, a także ograniczono ilość paszy używanej do nęcenia tych zwierząt.

Pozostałe działania zmierzające do ograniczenia populacji dzika w środowisku są zależne od podmiotów spoza resortu rolnictwa (Polski Związek Łowiecki oraz Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe), z którymi Główny Lekarz Weterynarii odpowiedzialny za kwestie zwalczania chorób zwierząt, na bieżąco współpracuje.

Równocześnie Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwrócił się do MKiŚ o zintensyfikowanie pozyskania dzika w ramach planowej gospodarki łowieckiej na obszarze całego kraju z zachowaniem zasad bioasekuracji wszędzie tam, gdzie wykonywanie polowań na dziki jest to aktualnie dozwolone.

Na terytorium Polski podejmowane są również działania mające na celu spowalnianie migracji dzików poprzez nakazywanie wykonywania tam, gdzie jest to konieczne, fizycznych lub zapachowych barier. Przykładowo, na podstawie rozporządzenia Wojewody Łódzkiego (7) wprowadzono nakaz zamknięcia znajdujących się w pasach drogowych przejść dla zwierząt lub wykonywania przeszkód technicznych, w szczególności budowę ogrodzeń lub zabezpieczeń technicznych wzdłuż autostrady A1 od węzła drogowego Tuszyn w kierunku południowym do granicy województwa łódzkiego. Wykonanie tego nakazu zostało skierowane do Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Jacek Czerniak

Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

- (1) ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz. U. z 2025 r. poz. 539);
- (2) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie przenośnych chorób zwierząt oraz zmieniające i uchylające niektóre akty w dziedzinie zdrowia zwierząt („Prawo o zdrowiu zwierząt”) (Dz. Urz. UE L 174 z 03.06.2020, str. 64, z późn. zm.) (Dz. Urz. UE L 84 z 31.03.2016, str. 1, z późn. zm.);
- (3) rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2020/687 z dnia 17 grudnia 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do przepisów dotyczących zapobiegania niektórym chorobom umieszczonym w wykazie oraz ich zwalczania (Dz. Urz. UE L 174 z 03.06.2020, str. 64, z późn. zm.);
- (4) rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/594 z dnia 16 marca 2023 r. ustanawiające środki szczególne w zakresie zwalczania chorób w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń oraz uchylające rozporządzenie wykonawcze (UE) 2021/605 (Dz. Urz. UE L 79 z 17.03.2023, str. 65, z późn. zm.);
- (5) zawiadomienie Komisji w sprawie wytycznych dotyczących zapobiegania afrykańskiemu pomorowi świń oraz zwalczania i likwidacji tej choroby w Unii („wytyczne dotyczące APŚ”) nr C/2023/1504;
- (6) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 stycznia 2025 r. w sprawie wprowadzenia w latach 2025-2027 na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie” (Dz. U. poz. 199);
- (7) rozporządzenie Wojewody Łódzkiego dnia 5 stycznia 2026 r. w sprawie nakazania zamykania przejść dla zwierząt wzdłuż autostrad na obszarze województwa łódzkiego (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 104).

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów